

NIEUWE VONDSTEN VAN TWEË BIJZONDERE OOIEVAARSBEKKEN IN MIDDEN-LIMBURG

J.T. Hermans, Hertestraat 21, 6067 ER Linne

Deze korte bijdrage wil twee zeldzame ooievaarsbekken onder de aandacht brengen, met name bij floristen die regelmatig in Midden-Limburg inventariseren. Het betreft de Fijne en Rondbladige ooievaarsbek (*Geranium columbinum* en *Geranium rotundifolium*).

FIJNE OOIEVAARSBEK

De Fijne ooievaarsbek nadert in Nederland de noordgrens van zijn areaal. In Nederland is de soort altijd al zeldzaam geweest en vooral bekend van Zuid-Limburg, het rivierengebied, Zuid-Holland en Zeeland (WEE-DA, 1985). In Midden-Limburg is de Fijne ooievaarsbek in vrij groot aantal gevonden in het door de Stichting Ark beheerde gebied Koningssteen bij Thorn (mondelinge mededeling J. Hannen). In 1994 werd hij ook ontdekt in de Isabellagriend, een terrein dat ligt in de grote bocht van de Maas tussen Linne en Merum. Ook de Isabellagriend wordt thans beheerd door de Stichting Ark. Er vindt extensieve begrazing plaats door Koniks en Galloway-runderen. Fijne ooievaarsbek is in de Isabellagriend gevonden in kleine aantallen (maximaal vijf plantjes) langs de kantjes van de veepaden. Juist de opengetrapte plekjes blijken in dit gebied het geschikte kiemingsmilieu voor deze soort.

RONDBLADIGE OOIEVAARSBEK

Deze voor Nederland zeer zeldzame ooievaarsbek werd in 1991 te Linne aangetroffen langs een tuinpad in de bebouwde kom (figuur 1). De indigeniteit van deze plant is in Nederland nogal eens betwijfeld, maar begin jaren tachtig werd ze toch in de Standaardlijst van de Nederlandse flora opgenomen (VAN DER MEIJDEN *et al.*, 1983). In Maastricht is de Rondbladige ooievaars-

FIGUUR 1. Groeiplaats van de Rondbladige ooievaarsbek te Linne (foto J. Hermans, 1991).

bek al lang ingeburgerd, vooral op de oude muren en wallen (WEE-DA, 1980; CORTENRAAD, 1984). Van alle kleinbloemige ooievaarsbekken is de Rondbladige ooievaarsbek de meest warmteminnende soort, hetgeen te maken heeft met zijn mediterrane oorsprong.

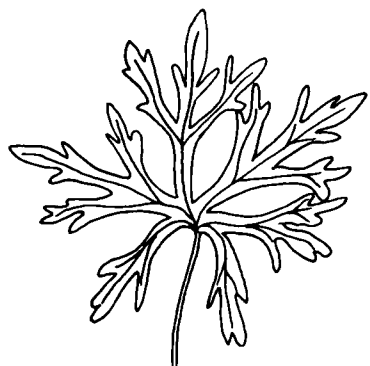
Hoe de Rondbladige ooievaarsbek in Linne langs dit tuinpad terecht gekomen is, valt moeilijk te verklaren. Navraag bij omwonenden leverde geen zinnige verklaring op. Sinds 1991 handhaaft de soort zich hier in wisselende aantallen. Meestal zijn er drie tot

vijf exemplaren die ergens langs de erfafscheiding het onkruid wieden overleven. Rondbladige ooievaarsbek gedraagt zich hier dus als een cultuurvolger.

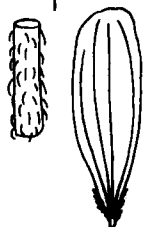
KLEINBLOEMIGE GERANIUM-SOORTEN

Enige extra aandacht in het veld voor kleinbloemige ooievaarsbekken kan dus op onverwachte plaatsen verrassingen opleveren.

Bladschijf
(onderste en middelste bladen)
bijna tot de bladsteel in slippen
ingesneden

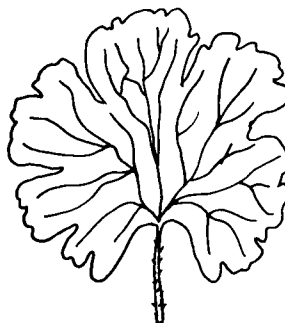
G. columbinum

G. columbinum
Fijne ooievaarsbek

Kroonblad 7-9 mm
Plant met aanliggende haren,
niet bekleerd

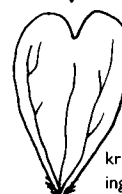
Bladschijf
(onderste en middelste bladen)
minder diep ingesneden

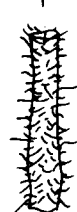
G. rotundifolium

kroonblad met
afgeknotte tot afgeronde top

kroonblad met
ingesneden top

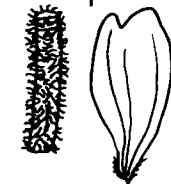
G. molle
Zachte ooievaarsbek

Stengel met lange haren
tussen talrijke korte haren

G. pusillum
Kleine ooievaarsbek

Stengel met uitsluitend
korte haren

G. dissectum
Slipbladige ooievaarsbek

Kroonblad 4-5 mm
Plant met uitstaande haren,
bovenaan klierharig

FIGUUR 2.
Veldkenmerken van
enkele op elkaar
gelijkende kleinbloemige
ooievaarsbekken.

Met name in de bebouwde kom loont zich het zoeken op oude muren, verwaarloosde begraafplaatsen en overhoekjes.

Ook extensief gebruikte delen van spoorwegterreinen, stortplaatsen of oevers van grindgaten en de Maas zijn voor de hier genoemde soorten geschikte milieus.

Ter stimulans wordt een aantal veldkenmerken van enkele op elkaar gelijkende kleinbloemige ooievaarsbekken hier nog eens in een schema op een rijtje gezet (figuur 2). Wie vindt de volgende Fijne en Rondbladige ooievaarsbekken?

SUMMARY

NEW FINDS OF TWO UNUSUAL CRANESBILLS IN CENTRAL LIMBURG

The paper discusses the finding of the Long-stalked Cranesbill (*Geranium columbinum*) and the Round-leaved Cranesbill (*G. rotundifolium*) in Central Limburg. It concludes with an overview of the main field characteristics for the identification of the small-flowered Cranesbill species.

LITERATUUR

- CORTENRAAD, J., 1984. De Rondbladige ooievaarsbek. *Natuurhist. Maandbl.* 73 (8): 143-146.
MEIJDEN, R. VAN DER, E.J.M. ARNOLDS, F. ADEMA, E.J. WEEDA & C.L. PLATE, 1983. Standaardlijst van de Nederlandse flora 1983. Rijksherbarium, Leiden.
WEEDA, E.J., 1980. *Geranium rotundifolium*. In: Mennema, J., A.J. Quené-Boterbrood & C.J. Plate (red.), *Atlas van de Nederlandse flora 1: uitgestorven en zeer zeldzame planten*, p. 121. Kosmos, Amsterdam.
WEEDA, E.J., 1985. *Geranium columbinum*. In: Mennema, J., A.J. Quené-Boterbrood & C.J. Plate (red.), *Atlas van de Nederlandse flora 2: zeldzame en vrij zeldzame planten*, p. 160. Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht.